

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЦЕНТЪРА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА БАН ЗА 2025Г.

Мисията на Центъра за обучение към Българската академия на науките е да организира и координира обучението на български и чуждестранни граждани за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, за провеждане на следдокторски специализации, както и за реализиране на други форми на обучение, квалификация и преквалификация. В рамките на своята дейност Центърът организира и провежда обучения по чужди езици и компютърни умения, както и специализирани докторантски курсове, насочени към повишаване на научната и професионалната компетентност на докторантите.

ОБУЧАВАНИ ДОКТОРАНТИ

В началото на 2025 г. в звената на БАН са се обучавали общо 418 докторанти, от които 196 редовни, 148 задочни, 68 на самостоятелна подготовка и 6 по проект. Новозачислените докторанти са 187, от които 97 на редовно обучение, 39 на задочно, 31 на самостоятелна подготовка и 20 по проект.

През 2025 г. общо 87 докторанти са защитили докторските си дисертации, а 95 са отчислените. Разпределението на защитилите и отчислените докторанти по отделните научни направления е показано в таблицата по-долу:

Направления	Защитили докторанти през 2025 г.	Отчислени докторанти през 2025 г.
Информационни и комуникационни науки и технологии	15	21
Енергийни ресурси и енергийна ефективност	2	6
Нанонауки, нови материали и технологии	19	12
Биомедицина и качество на живот	18	12
Биоразнообразие, биоресурси и екология	12	5
Климатични промени, рискове и природни ресурси	2	8
Астрономия, космически изследвания и технологии	4	3
Културно-историческо наследство и национална идентичност	9	7
Човек и общество	6	21
ОБЩО:	87	95

През отчетната година общо 11 редовни докторанти от 9 института на БАН са покрили изискванията, регламентирани в Постановление № 90 от 26 май 2000 г. на Министерския съвет за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специализантите от държавните висши училища и научните организации (с последващите му изменения и допълнения, включително ПМС № 130 от 06.06.2008 г. и ПМС № 293 от 14.08.2024 г.), които включват: 1/представен дисертационен труд в рамките на тригодишния срок на обучение и 2/ успешно защитен дисертационен труд до една година след края на

тригодишния срок. За периода януари–септември те са получили стипендия от 1227,00 лв., а от октомври – декември 2025 г. стипендията е увеличена на 1562,00 лв. Един докторант – Кристина Рашкова Панова от Института по Биоразнообразие и Екосистемни Изследвания (ИБЕИ) – е покрила изискванията по т.1 и т.2 и е получила две стипендии по 1227,00 лв., докато останалите 10 докторанта са получили по една стипендия. Това са докторанти от следните институти на БАН: Институт по Информационни и Комуникационни Технологии (ИИКТ), Институт по Микробиология (ИМикрб), Институт по Молекулярна Биология (ИМолБ), Институт по Биология и Имунология на Размножаването (ИБИР), Институт по Биоразнообразие и Екосистемни Изследвания (ИБЕИ), Институт по Космически Изследвания и Технологии (ИКИТ), Институт за Литература (ИЛ), Институт за Исторически Изследвания (ИИст.И) и Институт за Изследване на Изкуствата (ИИИЗк).

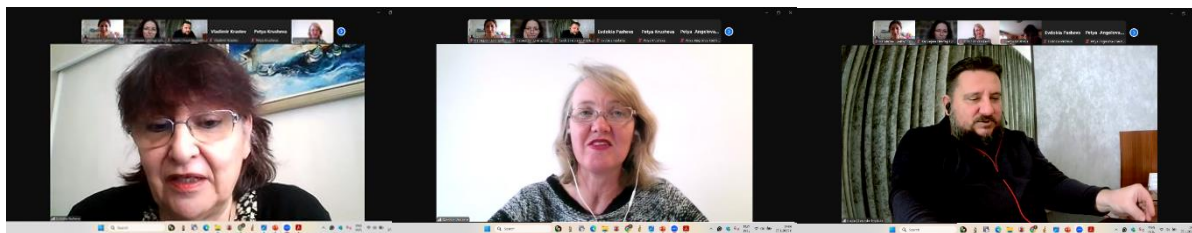
През 2025 г. 168 докторанти са преминали езикови курсове и/или са се явили на изпит по чужд език, като са проведени 4 платени езикови курса с участие на 18 служители на БАН и 7 външни курсисти, общо 25 участници. През същата година са проведени 9 курса по компютърни умения, в които са участвали 122 докторанти, а 35 са се явили директно на изпит, като общо учебните часове по езиково обучение са 1050, от които 540 часа по договор и 120 часа на хонорар.

КАРИЕРЕН ЦЕНТЪР КЪМ ЦО-БАН

Организираны събития и убинири

През отчетния период Кариерният център към ЦО–БАН организира и проведе осем събития – шест уебинара и две присъствени инициативи, насочени към докторанти, млади учени, студенти и представители на академичните и бизнес среди. Тематиката обхваща предприемачество, кариерно развитие, научна комуникация, международна мобилност, стипендии и стажантски програми. За събитията се регистрираха над 270 участници, което свидетелства за устойчив и нарастващ интерес, включително от аудитория извън БАН. През периода беше стартирана и новата серия „Стипендии, конкурси и стажантски програми“, насочена към системно представяне на възможности за кариерно развитие и международна мобилност. Характерни за всички уебинари бяха активните дискусии, участието на млади учени и споделянето на практически опит, както и продължаването на утвърдената практика за публикуване на пълни записи от събитията на Фейсбук страницата на Кариерния център към ЦО–БАН, осигуряваща свободен и устойчив достъп до информацията.

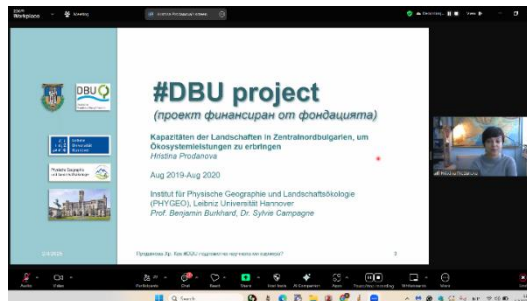
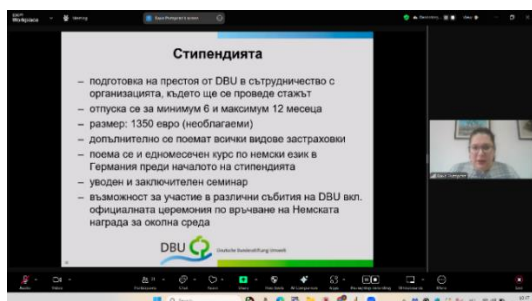
Първото събитие за периода беше информационен уебинар на тема **„Кандидатстване за Национален конкурс „Най-добър младежки стартъп в България 2025“**, проведен на 27 януари 2025 г. Уебинарът беше първата инициатива от програмата на конкурса и беше насочен към докторанти и млади учени от БАН. Лектори бяха д-р инж. Дочка Василева, и.д. директор „Проектна информация и финансиране“, и Ивайло Иванов, директор на Founder Institute Eastern Europe, с участието на финалист от конкурса през 2024 г. В събитието се включиха 50 регистрирани участници от БАН, Софийски университет и частния сектор. По време на уебинара бяха представени целите на конкурса, условията за участие и възможностите за младите хора на възраст 18–29 години, както с реализирани проекти, така и с иновативни бизнес идеи. Акцент беше поставен върху новите категории за 2025 г. – Future Unicorns, Business Stars и SDG Dragons, както и върху ползите за участниците, включващи обучение, менторство и потенциален достъп до инвестиции.

На 25 февруари 2025 г. се проведе присъствена кръгла маса на тема „От наука към бизнес“, част от програмата на Националния конкурс „Най-добър младежки стартап в България 2025“, организирана съвместно с Фонда на фондовете и Асоциацията на младите учени. Събитието се състоя в Националния студентски дом и събра над 50 участници. Представители на Кариерния център участваха като панелисти и лектори, като бяха изнесени две тематични презентации, посветени на обучението на бъдещите предприемачи в науката и на предприемаческите намерения и бариери пред младите учени, базирани на актуално проучване. Дискусиите очертаха основни предизвикателства като липсата на ясен път от научна разработка до пазарна реализация и необходимостта от по-силна менторска подкрепа.

През февруари 2025 г. беше организиран и уебинар на тема „Финансиран изследователски стаж в Германия: представяне на стажантската програма на Немската фондация за околна среда (DBU)“. Лектори бяха Ваня Рътарова, координатор на DBU за България, и гл. ас. д-р Христина Проданова от БАН. В събитието участваха 43 регистрирани докторанти, млади учени, студенти и учители. Представени бяха условията за кандидатстване, изискванията към темите и възможностите за професионално развитие, като специален интерес предизвикаха споделените лични впечатления на бивши стипендианти от БАН.

В рамките на серията „Пътеводител за писане и публикуване на научна литература“ на 4 март 2025 г. беше проведен уебинар на тема „Интересни възможности за младите изследователи франкофони“. Гост-лектор беше Петър Топарев, национален представител на Университетската агенция на Франкофонията (AUF) за България. В уебинара се включиха

27 участници от различни университети и научни институции. Бяха представени дейността на AUF, конкурсът „Моята теза в 180 секунди“, стипендиите Eugene Ionesco и предстоящи обучения по научна методология, като докторант от СУ сподели личен положителен опит от участие в програмите.

На 25 април 2025 г. се проведе уебинар, посветен изцяло на **международния докторски конкурс „Моята теза в 180 секунди“**, с участието на Петър Топарев и Лора Търколева – лауреат от предходно издание. В уебинара участваха 13 докторанти и служители от БАН и СУ. Беше представен форматът на конкурса, възможностите за професионално развитие и международно участие, както и ползите от придобиването на презентационни умения. Конкурсът се проведе на 28 май 2025 г. в БАН, като големият победител стана Силвия Върхошкова от Института по молекулярна биология, с тема на дисертацията „Роля и динамика на FET белтъците на места на комплексни ДНК увреждания“ и научен ръководител доц. д-р Стойно Стойнов.

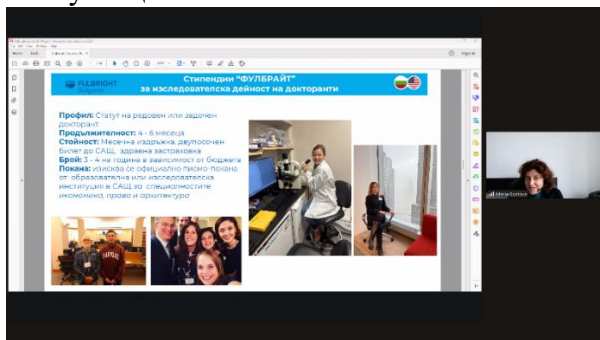
Присъственият семинар **„Изследователски стаж в Германия: Представяне на стипендиантските програми на Немската федерална фондация за околна среда (DBU)“** се състоя на 13 октомври 2025 г. и беше предназначен за докторанти и служители от БАН. Лектори бяха г-жа Констанце Фурман и г-жа Клаудия Домел, представители на централата на DBU в Германия и координатори на програмата за Източна Европа. Работният език на семинара беше английски, а за събитието бяха регистрирани 16 участници. По време на семинара бяха представени възможностите за изследователски стажове в Германия, които се предлагат от DBU, както и опциите за международни изследователски грантове, предоставяни от фондацията.

В рамките на серията **„Стипендии, конкурси и стажантски програми“** на 9 юни 2025 г. се проведе уебинар, посветен на програмата **„Предприемачи в науката“** на Фондация „Карол Знание“, организирана съвместно с Единния център за иновации на БАН. В събитието участваха 39 регистрирани лица от различни университети и научни институции. Бяха представени възможностите за безплатно обучение по предприемачество и финансиране до 30 000 лв., условията за участие и ползите за докторанти, студенти и млади учени, желаещи да превърнат научните си идеи в реални решения. Практическият си опит в програмата

сподели Йоанна Йорданова от Института по невробиология на БАН, носителка на награда от 2024 г.

На 3 ноември 2025 г. се проведе уебинар на тема **„Информационна сесия за изследователски стипендии „Фулбрайт“ – сбъднете академичните си мечти в САЩ!“**. Лектор беше Мария Костова, програмен координатор за български стипендианти на Комисия „Фулбрайт“. В събитието участваха 37 регистрирани докторанти и учени от Българската академия на науките, Нов български университет, представители на частния сектор и училища. По време на уебинара бяха представени възможностите за изследователски стипендии в САЩ за академичната 2026–2027 г., насочени към докторанти и учени с докторска степен. Лекторът разясни условията за кандидатстване, предоставяното финансиране, изискванията към приемащите институции и крайния срок за подаване на документи – 5 декември 2025 г. Участниците получиха подробна информация за престои от 3 до 6 месеца в американски университети. Сесията завърши с дискусия, включваща въпроси, отговори и индивидуални консултации.

Участия на Кариерния център към ЦО–БАН в различни събития и изяви

През 2025 г. Кариерният център към ЦО–БАН взе активно участие в редица значими инициативи, събития и международни изяви, организирани от ЦО–БАН и партньорски институции, насочени към развитие на предприемачески, комуникационни и трансферни умения на докторанти, млади учени и студенти.

Сред ключовите събития през отчетния период беше **Шестият интердисциплинарен докторантски форум**, проведен в периода 13–16 май 2025 г. във Велинград и организиран съвместно от ЦО–БАН и Кариерния център. Екипът на Кариерния център участва активно в медийното отразяване на форума и в реализирането на анкетно проучване сред участниците, като също така подпомогна организирането на практико-приложната част – работилницата „Излез от кутията: Научи се да оформяш добре изглеждащи научни фигури“, водена от Христина Проданова, главен асистент д-р в НИГГТ–БАН и управляващ редактор на сп. „Известия на БГД“. В рамките на работилницата докторантите и учениците се запознаха със спецификите при подготовката на илюстративен материал за научни публикации в престижни издания и изпълниха предварително формулирана практическа задача. Акцент в програмата на форума беше участието на ученици от цялата страна, обучаващи се в УЧИ–БАН към ЦО–БАН. Те представиха разработки на високо научно ниво, паралелно с научните изследвания на 90 докторанти от всички области. В края на форума бяха отличени най-добрите разработки: десет участници с доклади и трима участници с постери получиха награди, определени от научното жури.

През юли 2025 г. д-р Виктория Недева и д-р Шазие Мяшкова от екипа на Кариерния център към ЦО–БАН осъществиха мобилност по програма „Еразъм+“ под формата на **„job shadowing“** в Центъра за трансфер на знания и технологии на Карловия университет в Прага, Чешка република. В рамките на мобилността те се запознаха с дейността и добрите практики на центъра, както и осъществиха работни срещи с представители на Трансфер офиса на Чешката академия на науките (CeTAV). Проведените срещи и установените контакти имат значителен потенциал за развитие на устойчиво международно сътрудничество между ЦО–БАН, Центъра за трансфер на знания и технологии на Карловия университет и Трансфер офиса на Чешката академия на науките (CeTAV), в областта на обученията по предприемачески умения и трансфер на знания за докторанти и млади учени.

През 2024 г. Центърът за обучение към БАН сключи споразумение с **LJ University, Ахмедабад, Индия**, за сътрудничество в обучението на студенти и докторанти. В рамките на това партньорство през 2025 г. Кариерният център се включи в няколко инициативи. На 24 януари се проведе онлайн лекция на тема „Physiology and Psychology of Stress: how to achieve a Work-life balance?“ с лектори д-р Виктория Недева-Атанасова и д-р Шазие Мяшкова, насочена към студентите на LJ University, Ахмедабад. На 29 май представители на Кариерния център бяха поканени да участват в Лятното училище за предприемачи, организирано от Института по предприемачество на УНСС. В рамките на същия ден индийските студенти гостуваха на Центъра за обучение на БАН, където бяха запознати с дейността му и присъстваха на лекции по темите: „Gen Y & Z Bulgarian students and PhD students: Entrepreneurial intentions and barriers towards entrepreneurship“ и „The antidiabetic drug metformin decreases the motility of breast cancer cells“, изнесени от същия екип на Кариерния център.

В периода 07.07.–01.08.2025 г. представители на Кариерния център участваха като ментори в **Международната лятна стажантска програма по предприемачество (Лятно училище по предприемачество)**, организирана от Института по предприемачество към УНСС, с участието на студенти от образователната институция Тръст „Вишваникетан“. В програмата се включиха студенти от Индия, представящи Panipat Institute of Engineering and Technology, Vishwatmak Om Gurudev College of Engineering, Nagarjuna College of Engineering and Technology, JSPM's Rajarshi Shahu College of Engineering (Pune), Sinhgad Academy of Engineering и MIT World Peace University. В рамките на програмата те преминаха различни обучения и работиха в интердисциплинарни екипи по разработването на решения за научни и бизнес организации. Експерти от Кариерния център бяха ментори на екип с членове: Keerthi Mahendra (студент по информатика), Ashish Nawale (студент по роботика) и Jaadeep (студент по Бизнесадминистрация). Екипът разработи уеб базирана платформа (**EduPulse**), използваща изкуствен интелект за по-лесна и ефективна комуникация на Кариерния център с докторантите и младите учени на БАН. Освен това беше изготвен бизнес план за финансовата устойчивост на центъра чрез организираните от него събития, както и предложения за нови теми за обучение, които да се добавят към съществуващите.

Екипът на Кариерния център участва и в Петото издание на форума „**Наука за бизнес**“, проведено през юни 2025 г. в София, където представи постер, посветен на обученията за докторанти в областта на предприемачеството и трансфера на знания и технологии.

През отчетния период Кариерният център беше активен партньор и ментор в Националния конкурс „Най-добър младежки стартап в България“, като предостави експертна подкрепа на няколко стартиращи компании чрез онлайн срещи, обратна връзка и насоки за сътрудничество с научни звена на БАН. Екипът на Центъра беше ментор на слените стартапи: Immunodetox, СМДЛ Микроген ООД, „Производство на продукти и същевременно опазване на ценни видове орхидеи“, Mitopia, „Природа на село“ и Holistic Path.

На 8 април 2025 г. екипът на Кариерния център и гл. ас. д-р Силвия Георгиева, зам.-директор на Института по предприемачество на УНСС, се срещнаха в Центъра за обучение на БАН с колеги от Португалия, обучаващи се в **42 Network** в Лисабон – най-голямата международна мрежа за иновативни безплатни ИТ училища (<https://www.42network.org/innovative-education/>). По време на срещата бяха обсъдени възможности за сътрудничество, включително организиране на онлайн инициативи за докторанти и студенти от България. Основен акцент беше върху потенциала на съвременните технологии за развитие на международно сътрудничество, предприемачество, проектна дейност и обмен на идеи сред младите учени.

Кариерният център беше основен инициатор и водещ изпълнител на **Първия интердисциплинарен хакатон „Млади изследователи на мисия: иновации за по-добър живот в София“**, реализиран през октомври 2025 г. в УНСС. Проектът беше класиран на първо място сред 52 проектни предложения по Програма „София – град на младите и активните“ на Столична община. В хакатона участваха близо 60 млади изследователи и студенти, които разработиха иновативни решения за устойчиво градско развитие, като по време на събитието получиха обучение и менторска подкрепа от утвърдени експерти. С тази инициатива беше поставено началото на нов модел на обучение и взаимодействие между науката и обществото, насочен към практическо приложение на научните знания. Темите на лекциите и обученията обхванаха широк спектър – от дизайн мислене и storytelling до ефективно лидерство, управление на стреса и представяне на научни идеи пред инвеститори и широката публика.

Информационна дейност на Кариерния център към ЦО-БАН

Кариерният център към ЦО-БАН традиционно популяризира и впоследствие отразява ключови уебинари и събития в медиите, чрез публикации в БТА.

Фейсбук страницата на Кариерния център към ЦО-БАН в края на 2025 г. (<https://www.facebook.com/careercenterbas/>) достигна над 1 344 последователи – докторанти и млади учени от БАН, както и учени, експерти и студенти от други висши училища в страната и чужбина. Центърът активно следи и популяризира информация за събития, конкурси, програми и други възможности за кариерно развитие за учени, като през годината бяха публикувани над 260 материала. Чрез платформата се обявяват събития, организирани от Кариерния център, включително уебинари и традиционния Интердисциплинарен докторантски форум. На Фейсбук страницата се поддържат папки със снимки от всички уебинари, фотоматериали от докторантските форуми, както и записи от почти всички онлайн събития.

През 2025 г., с подкрепата на системния администратор г-н Георги Георгиев, продължи актуализацията на уеб-страницата на Кариерния център към ЦО-БАН (<http://edu.bas.bg/career-centre.html>) с подробна информация за проведените събития, включително информационни бюлетени, галерии и други материали. Беше подготвена и публикувана подстраница към уебсайта на ЦО-БАН с информация, файлове за изтегляне и галерия, отразяващи дейностите по проекта „Млади изследователи на мисия: иновации за по-добър живот в София“, както и проведения в рамките на проекта интердисциплинарен хакатон (http://edu.bas.bg/documents/2025_10_20_hackathon/hackathon-2025.htm).

УЧЕНИЧЕСКИ ИНСТИТУТ НА БАН (УЧИ-БАН)

През май 2024 г., с решение на Управителния съвет на Българската академия на науките (БАН), Ученическият институт на БАН (УЧИ-БАН) беше интегриран като отдел към Центъра за обучение на БАН (ЦО-БАН). Това разшири обхвата на ЦО-БАН от обучението на докторанти към дейности, насочени към училищното образование, с подкрепата на Националната програма „Образование с наука“ (Споразумение Д01-172 от 18.09.2024 г. между МОН и БАН). Програмата има за задача да използва образователния потенциал на научните институции в страната за подобряване на качеството на училищното образование, в съответствие с целите на Европейското образователно пространство. Първият етап бе успешно одитиран, а вторият се очаква да приключи до септември 2027 г.

Първата задача се изрази в организирането на **Дванадесетата ученическа научна сесия на УЧИ-БАН** при ЦО-БАН, проведена на 15–16 ноември 2025 г. в централната сграда на БАН. Сесията беше открита с приветствия от член-кореспондент Евдокия Пашева, проф. Найден Шиваров и проф. Антония Стоянова, които подчертаха значението на научните форуми за развитието на учениците и STEM средата в училищата. За първи път в програмата беше включена специална STEM секция с интердисциплинарни ученически проекти, подходящи за използване в училищните STEM центрове. Проектите бяха представени и в седем други секции: Хуманитарни науки; две секции за Информационни, комуникационни и технически науки; Математика; Биология, биомедицина и биохимия; Химия, физика и физикохимия; Обществени науки и изкуство. Общият брой на проектите надхвърли 110, с участието на 208 ученици от 49 училища в 26 града. Проектите бяха оценявани от научни журита въз основа на рецензии и представяне пред публика. Първите три места във всяка секция получиха парични ваучери, като допълнително бяха присъдени и поощрителни награди (книги) за успешни разработки. В сесията участваха около 350 души, включително ученици, научни ръководители, рецензенти и членове на журитата, с което беше реализирана целта на УЧИ-БАН за създаване на устойчива връзка между учениците и учените.

Втората задача по програмата беше създаването на 25 малки учебни изследователски общности (МУИО), включващи екип от учител и поне двама ученици, с възможност за менторска подкрепа от учен специалист. Постъпиха 83 проектни заявки, от които на конкурсен принцип бяха финансирани 25. Участниците се ангажираха да се включат в два уебинара с гост-лектори и да разработят ученически проект през учебната година, който по-късно беше представен по време на Дванадесетата научна сесия на УЧИ–БАН.

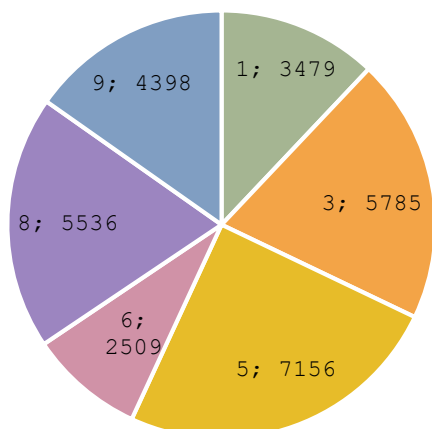
ПРОГРАМА ЕРАЗЪМ ЗА 2025 ГОДИНА

През 2025 г. 15 докторанти на БАН реализираха мобилности в чужбина с цел обучение и практика, общо за 557 дни. Най-много мобилности се проведеха във висши училища в Португалия (3) и Швеция (2), а останалите се осъществиха в университети в Гърция, Румъния, Полша, Чехия, Словакия, Белгия, Германия, Италия и Норвегия.

Повечето от мобилностите бяха с цел практика – общо 11, а четири бяха с цел обучение, като една от тях включваше участие в Смесена интензивна програма (Blended Intensive Programme). Финансовата и застрахователната подкрепа за мобилностите беше осигурена по програмата, а над 130 кредита, придобити в чужбина, бяха признати от Центъра за обучение на БАН. Общата стойност на предоставените грантове възлиза на 28 863 евро.

Грантове по направления в евро

- 1- Информационни и комуникационни науки и технологии;
- 3- Нанонауки, нови материали и технологии;
- 5- Биоразнообразие, биоресурси и екология;
- 6- Климатични промени, рискове и природни ресурси;
- 8- Културно-историческо наследство и национална идентичност;
- 9- Човек и общество

Според отчетите, участниците са развили аналитични и трансверсални умения, включително способността за решаване на проблеми, формулиране и прилагане на идеи на практика, планиране и организиране на задачи, както и межкултурна компетентност. Те са се почувствали по-уверени, по-адаптивни в нови ситуации, по-толерантни към различни ценности и поведения и с по-силно развита експертиза в своята област на обучение. Основните мотиви за участие са желанието да се обучават и стажуват на чужд език, да развият адаптивност, способност за вземане на решения и любопитство, както и да увеличат кариерните си възможности.

Изготвени бяха рекламни материали за Интердисциплинарния докторантски форум със средства по програмата.

През отчетната година са удостоверени 17 чуждестранни докторски дипломи на служители към Българска академия на науките

ПРОЕКТ ЗА НАДГРАЖДАНЕ НА ЕКСПЕРТНИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА ЦО–БАН

През 2025 г. ЦО–БАН кандидатства и спечели проекта „Надграждане на експертния потенциал на Центъра за обучение на БАН“ (код BG-RRP-2.021), финансиран по инвестиция C2I2 на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България. В рамките на проекта предстои провеждане на докторантски и квалификационни курсове в областта на интелектуалната и индустриалната собственост, предприемачеството, управлението на научни проекти, комерсиализацията на научни резултати, цифровата трансформация и зелените технологии. Водещи учени и иноватори от страната и чужбина ще изнесат лекции за докторанти и млади учени с акцент върху практическото приложение на зелените и цифровите технологии.